

בש"פ 5330/19 - דוד ברוך סופר נגד היועץ המשפטי לממשלה

בבית המשפט העליון

בש"פ 5330/19

לפני:

כבוד השופט א' שטיין

העורר:

דוד ברוך סופר

נגד

המשיב:

היועץ המשפטי לממשלה

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי ירושלים (כב'
השופט א' דורות) במ"ת 68461-02-19 שניתנה ביום
10.7.2019

בשם העורר:

עו"ד נועה מילשטיין; עו"ד לאה בירק; עו"ד יאיר לשם

בשם המשיב:

עו"ד ינאי גרוני

החלטה

1. לפניי ערר לפי סעיף 53(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים), התשנ"ו-1996, על החלטת בית המשפט המחוזי ירושלים (השופט א' דורות) שניתנה ביום 10.7.2019 במ"ת 68461-02-19, ואשר דחתה את בקשת העורר לעיון חוזר בהחלטה על מעצרו עד תום הליכי ההסגרה נגדו.

רקע עובדתי והליכים קודמים

2. ביום 10.2.2019 הגישה ממשלת אוסטרליה בקשה לממשלת ישראל להסגיר לידיה את העורר לשם העמדתו לדין באוסטרליה (להלן: בקשת ההסגרה). לאור בקשה זו, הוגשה ביום 27.2.2019 עתירה לבית המשפט המחוזי ירושלים (תה"ג 68392-02-19) להכריז על העורר כבר-הסגרה (להלן: העתירה או ההליך העיקרי), בהתאם לסעיף 3 לחוק ההסגרה, התשי"ד-1954 (להלן: חוק ההסגרה). בתמצית ייאמר, כי העורר חשוד בביצוע עבירות הונאה בנסיבות מחמירות ועבירות הלבנת הון במסגרת חברותו בארגון פשיעה במהלך השנים 2015-2017. על פי הנטען, העורר היה שותף להונאתן של חברות אוסטריות ולהעברתם של הכספים שהושגו במרמה לחשבונות בנק זרים, וביניהם חשבונות של חברות סלובקיות שנרכשו על-ידי העורר והוקמו לפי בקשתו. החברות האוסטריות הצליחו לעצור את מעשי ההונאה הנ"ל או להשיב את כספן, למעט מקרה אחד שבו, על פי הערכה, הועבר סכום כולל של 54,343,000 יורו.

3. בד-בבד עם הגשת העתירה, הגיש המשיב בקשה להורות על מעצרו של העורר עד תום הליכי ההסגרה נגדו, לפי סעיף 5 לחוק ההסגרה (להלן: בקשת המעצר). בבקשה נטען, כי המעשים המיוחסים לעורר מקימים חשש להימלטות מאימת הדין ומצביעים על המסוכנות הנשקפת ממנו. בדיון שהתקיים בבקשה לפני בית משפט קמא ביום 4.4.2019, טען העורר כי לא הוצגה כל ראיה המוכיחה כי ביצע את המיוחס לו או כי היה חלק מהקשר העברייני המדובר, וכי ממילא לא קמה עילת מעצר בעניינו המצדיקה את מעצרו עד תום ההליכים. בתום הדיון הורה בית משפט קמא לשירות המבחן לערוך תסקיר בעניינו של העורר כדי לבחון את האפשרות לשחררו לחלופת מעצר.

4. ביום 18.4.2019, בטרם הוגש תסקיר כאמור, התקיים דיון נוסף לפני בית משפט קמא, במסגרתו נקבע כי "אף אם אין ראיה פוזיטיבית כי [העורר] ידע על השימוש בחברות הסלובקיות וחשבונות הבנק שלהן לצורך מעשי המרמה, נראה כי [העורר] לפחות עצם את עיניו". לאחר עיון בחומר הראיות שהוצג לפניו, קבע בית משפט קמא כי קיימת תשתית ראייתית לכאורית בעוצמה מספקת להוכחת מעורבותו של העורר במיוחס לו. עוד נקבע, כי קמות עילות למעצרו הן מפאת מסוכנותו, לנוכח החשש כי העורר ימשיך לבצע עבירות במידה ולא יושם מאחורי סורג ובריח, והן בשל החשש להימלטותו מאימת הדין, בהינתן עונש המאסר שצפוי לו במידה ויוסגר לאוסטרליה ויורשע במיוחס לו. בית המשפט שב והדגיש כי יש להמתין לקבלת תסקיר שירות המבחן בטרם מתן החלטה סופית בבקשה, והורה על מעצרו של העורר עד למתן החלטה אחרת.

5. עם קבלת התסקיר ביום 1.5.2019, הורה בית משפט קמא על מעצרו של העורר מאחורי סורג ובריח עד לתום הליכי ההסגרה; וזאת, חרף המלצת שירות המבחן לעצרו בתנאי פיקוח אלקטרוני (להלן: החלטת המעצר). בית המשפט הטעים כי אמנם העורר נעדר עבר פלילי ולא נמלט מאוסטרליה לישראל, אולם מדובר במי שהודה בחקירתו בכך שזייף מסמכים ששימשו אותו לצורך הקמת החברות בסלובקיה, בבדיית זהויות של אנשים שאינם קיימים ובשימוש נרחב בחותמות מזויפות של אנשי מקצוע. בשים לב לאמור, קבע בית המשפט כי קיים קושי רב ליתן אמון בעורר - מסקנה אשר מתחזקת גם לנוכח התרשמות שירות המבחן "ממניפולטיביות וחוסר אותנטיות בדבריו [של העורר]". בית המשפט הוסיף וקבע כי תסקיר שירות המבחן בעניינו של העורר איננו חיובי וכי קיים חוסר התאמה בין התרשמותו השלילית של שירות המבחן מן העורר לבין המלצתו כאמור לעיל. עוד צוין כי אין די בפיקוח האלקטרוני והאנושי, כמו גם בנכסים אשר הוצעו כערובה לקיום תנאי המעצר בפיקוח אלקטרוני, כדי לאיין את המסוכנות הנשקפת מהעורר והחשש לבריחתו.

6. ערר שהוגש על החלטת המעצר לבית משפט זה נדחה (ראו בש"פ 3167/19 סופר נ' היועץ המשפטי לממשלה (16.5.2019)). כב' השופט נ' הנדל קבע כי "בית משפט קמא הציג היטב את הראיות השונות, שלדעתי מצדיקות את המסקנה כי, לכאורה, מעורב העורר בארגון פשיעה באופן שעומד במבחן הראייתי הנדרש". כמו כן צוין,

כי אין בערובות הכספיות הגבוהות שהעורר מוכן להפקיד כדי להוות מענה הולם לחשש מהימלטותו מהדין וכי אף אם הערבים שהוצעו נורמטיביים ומבינים את תפקידם, הרי ששירות המבחן התרשם מהמניפולטיביות של העורר ומקשייו בהצבת גבולות פנימיים וחיצוניים.

7. ביום 27.5.2019 הגיש העורר לבית משפט השלום אשקלון (צ"א 48268-02-19) בקשה בדבר שחרור חומרי המחשב אשר נתפסו במסגרת החיפוש בביתו ובמשרדו וכן בקשה לביטול החילוט הזמני של הכספים שנתפסו אצלו.

8. בנוסף, ביום 27.6.2019 הגיש העורר לבית המשפט המחוזי ירושלים בקשה לשחררו לאלתר ממעצרו ולחלופין בקשה לעיון חוזר בהחלטת המעצר. בבקשותיו נטען, כי מההליך שהתקיים לפני בית משפט השלום אשקלון עולה כי מתנהלת חקירה בעניין הליך ההסגרה של העורר אשר נמצאת בעיצומה – ומשכך הוא הדבר, אין להמשיך להחזיקו מאחורי סורג ובריח; כי ישנם חומרי חקירה רבים שלא הועברו לידי ההגנה לצורך קיום דיון תקין בבקשת ההסגרה ובבקשת המעצר; וכן כי יש לגזור גזירה שווה בעניינו של העורר מעניינו של המעורב הנוסף בחקירה, ג'רמי אלוש, אשר שוחרר ממעצרו בתנאים מגבילים. במקביל, הגיש העורר למותב הדן בהליך העיקרי בקשה לעיון בחומרי חקירה, בהתאם לתקנה 8 לתקנות ההסגרה (סדרי דין וכללי ראיות בעתירות), התשל"א-1970.

9. בהחלטתו מיום 10.7.2019 דחה בית משפט קמא את בקשותיו של העורר לשחרור מידי, ולמצער, לעיון חוזר בהחלטת המעצר. בית המשפט קבע כי בשלב זה לא ברור מהו היקף חומר החקירה הנוסף שנאסף בהקשר של בקשת ההסגרה; ומשכך, לא ניתן לקבל בשלב זה את טענת הסניגור שלפיה "אם בית המשפט היה יודע שהחקירה בעיצומה, הוא לא היה מורה על המעצר של [העורר]". בית המשפט קבע כי נכון לעת הזו עומדות בתוקפן הקביעות בדבר קיומן של ראיות לכאורה בעוצמה מספקת, בדבר קיומן של עילות מעצר מבוססות ובדבר העדר אפשרות להשיג את מטרת המעצר בדרך חלופית. בית המשפט הוסיף וקבע כי הודעת העורר מיום 19.6.2019, אשר נוגעת לתכתובות בינו לבין אלוש, אין בה כדי לבסס את טענתו בדבר כרסום מהותי בראיות לכאורה. בנוסף, ציין בית המשפט כי בשלב זה אף אין זה ברור מה מידת הרלבנטיות של חומרי החקירה הנוספים, לקיומם טוען העורר, לבקשת ההסגרה ולעניין המעצר. באשר לטענת האכיפה הבררנית, קבע בית המשפט כי "אין מדובר באפליה בין שווים" היות שנגד העורר תלויה ועומדת בקשת הסגרה, ואילו לגבי אלוש לא הוגשה בקשה כזאת. בשים לב לאמור לעיל, קבע בית משפט קמא כי "ככל שייקבע בהליך העיקרי כי יש למסור [עורר] חומר נוסף, הרלבנטי לבקשת ההסגרה, וככל שעיון בחומר זה ילמד על כרסום מהותי ומשמעותי במערכת ראיות המשיב, יוכל [העורר] להגיש בקשה לעיון חוזר בהחלטת המעצר עד לתום הליכי ההסגרה".

על החלטה זו, הגיש העורר את הערר שלפניי.

טענות הצדדים

10. העורר טוען כי שגה בית משפט קמא בקבעו כי איסופו של חומר חקירה נוסף איננו מצדיק את שחרורו ממעצר מאחורי סורג ובריח; בהתעלמו מן העובדה כי קיומם של חומרי החקירה החדשים, כמו גם המשך החקירה בעניינו, יובילו בהכרח להימשכות משמעותית של הליכי ההסגרה באופן המטה את נקודת האיזון לכיוון שחרורו; בהחליטו

לדחות את טענת האכיפה הבררנית שהעלה ביחס לאלוש; ובכך שלא בחן מחדש את האפשרות לשחררו לחלופת מעצר, או למצער, בכך שלא הורה על עריכת תסקיר משלים בעניינו. לטענת העורר, טעמים אלה תומכים בשחרורו מן המעצר או, לחלופין, בהעברתו לחלופת מעצר.

11. המשיב סבור אחרת. לטענתו, בית משפט קמא הגיע לכלל החלטה נכונה מנימוקים נכונים. המשיב מבקש אפוא כי אדחה את הערר.

דיון והכרעה

12. סבורני כי דין הערר להידחות. באשר לראיות לכאורה, שנינו מפיו של השופט א' ברק (כתוארו אז) כי:

"נקודתהמוצאהיא, כיהדיוןבבקשתההסגרהאינהדיוןבמשפטלגופו, ואלולמשפטההסגרהלהפוךלמשפטהדןבאשמתואובחפותושלהנאשם. מטרתושלהדיוןאינהלהכריעבאשמתואובחפותושלהנאשם, אלאאךלקבועאםישבחומרראיותאחיזהלאישום [...]. מטרתושלהדיוןאינהלהעריךאתחומרראיות, אםמהימנהואאםלא. מטרתהאחתהיחידהשלהדיוןהיאנלקוטעמדהלגביהשאלהאםהחומרמציבידיהתביעההכלליתמצדיקבירוראישומושלהנאשםבבית-משפטמוסמך. [...] השאלהבהליךההסגרהאינהאםהחומרראיותמצביעעלכךשהנאשםאשםבעבירההמיוחסתלו, אלאאםהחומרראיותמצביעעלכךכישמקוםלנהלמשפטאשרבותוכרעאשמתואובחפותושלהנאשם. לשםהגשמתושלמבחןזהלאדיבחשדות, אךאינגםצורךבראיותאשר, אמתוכנהכאמינות, ישההנכדילהביאלהרשעתהנאשם. מהשנדרשהוא, כיעל-פידיניהראיותהמקובליםבישראל (ובכפוףלהוראותמיוחדותהקבועותבחוקההסגרה) שבידיהתביעההכלליתראיותקבילות [...] אשרישבההנכדילהצדיקהעמדהלדיוןובירוראשמתואובחפותושלהנאשם" (ראו ע"פ 318/79 אנגל נ' מדינת ישראל, פ"ד לד(3) 98, 105 (1980)).

13. לאור מבחן זה, די בראיות הנסיבתיות עליהן הצביע בית משפט קמא בהחלטתו כדי לקיים את הדרישה הבסיסית של "ראיות לכאורה". נכון לעת הזאת, בראיות אלה לא חל שום כרסום אשר עשוי להביא למצב של העדר אחיזה לאישום.

14. באשר לקביעתו של בית משפט קמא כי העת למציאת חלופת מעצר עבור העורר טרם הגיעה, אין לי אלא להסכים עמה. בהחלטת המעצר מיום 1.5.2019, אמר בית המשפט על העורר את הדברים הבאים, אשר מדברים בעד עצמם:

"נוכחהעובדהכיהמשיבהוהבחקירתובזיוןהמסמכיםשימשולפתיחתהחברותוחשבונותהבנקשלהן, בבדייתזהותשל אנשים שאינם קיימים במציאות, ובשימושנרחבבחומותמזויפותשלעורכידין, נוטריונים ואפוסטיל, קייםקושיברמאודלתתאמון[בעורר]" (ההדגשה הוספה - א.ש.; ראו שם, פסקה 11).

15. לאור דברים ברורים אלה, אינני סבור כי בעת הזאת ניתן לשחרר את העורר לחלופת מעצר.

16. בית המשפט פתח בפני העורר את האפשרות להגיש בקשה לעיון חוזר במעצרו לאחר קבלת החומר הנוסף אשר נזכר לעיל. טוב יעשה העורר אם ינצל אפשרות זו, ולו מן הטעם שלערר שהניח על שולחני בהתבסס על החומר העובדתי הקיים אין על מה להישען.

17. הערר נדחה אפוא.

ניתנה היום, י"ד באב התשע"ט (15.8.2019).

ש ו פ ט
